

Paraša: Va-era

6 701 písmen

1 748 slov

121 veršů

222 řádek

Žádná micva

וַיֵּרָא אֶל-אַבְרָהָם אֶל-יִצְחָק וְאֶל-יַעֲקֹב בְּאֶ-ל שְׁדֵי
וּשְׁמֵי ה' לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם:

**Ukázal jsem se Avrahamovi, Jicchakovi
a Ja'akovovi jako E-l Šadaaj a svým jménem
Hospodin jsem se jim nedal poznat.**

Sidra pro tento týden: Va-era**1. alija (Šemot 6:2–6:13)**

Bůh znovu ujišťuje Mošeho, že dodrží svůj slib a přivede lid Jisra'ele do země Kanaan, kterou přísahal dát praotcům. Jisra'elci jsou ale unaveni těžkou robotou a Mošeho neposlouchají. Bůh proto vybědne Mošeho, ať se snaží přesvědčit faraona, aby Jisra'el propustil.

2. alija (6:14–6:28)

Tóra vyjmenovává rodopis Aharona a Mošeho.

Proč Tóra na tomto místě náhle přerušuje vyprávění a uvádí další z mnoha rodopisů? Proč začíná Reuvenem, pokračuje Šim'onem, ale zastaví se u Leviho?

3. alija (6:29–7:7)

Moše stále váhá a nevěří si, že bude schopen s faraonem jednat. Bůh opět potvrdí Aharonovu roli mluvčího, ale zároveň zatvrdí srdce faraona. Ten Mošeho a Aharona nevyslyší a na Egypt padne Boží trest.

Jaký má smysl snažit se faraona přesvědčit, je-li zřejmé, že bude mít zatvrzelé srdce a prosby nevslechne?

4. alija (7:8–8:6)

Moše a Aharon předloží faraonovi důkaz, že je posílá Bůh: Aharon hodí svou hůl před faraona a ta se změní v plazy (hada nebo krokodýla). Faraon nato povolá své mágy a ti učiní totéž. Plaz z Aharonovy hole ale pozře plazy, které stvořili egyptští magové.

1. rána: Moše a Aharon přijdou k faraonovi, když se ráno koupe v Nilu a varují jej, že pokud nenechá Jisra'el odejít, všechny vody v Egyptě se promění v krev. Nejenže se voda nebude dát pít, ale všichni živočišové v řece pomřou. Faraon jejich varování nedbá. Aharon proto udeří do vody svou holí a veškerá voda v Egyptě se skutečně změní v krev. Faraonovi čarodějové dokáží učinit svými kouzly něco podobného, takže se faraon ujistí, že se nejedná o žádné zvláštní znamení a jeho srdce je zatvrzelé. Celá rána trvá týden.

Jak asi dokázali faraonovi čarodějové napodobit proměnu vody v krev?

2. rána: Aharon – opět po předchozím varování faraona – udeří svou holí do řeky a z Nilu se vynoří množství žab, které

pokryjí celý Egypt. Faraonovi čarodějové dokáží totéž. Faraon ale po Mošem a Aharonovi chce, aby jej žab zbavili a výměnou za to nabízí, že Jisra'el může jít obětovat Hospodinu do pouště, jak v předchozí paraše Moše požadoval.

5. alija (8:7–8:18)

Moše a Aharon zbaví Egypt žab, ale faraon své slovo nedodrží.

3. rána: Aharon holí udeří do země a zemský prach se promění v celém Egyptě ve vši. Faraonovi čarodějové tentokrát nic podobného napodobit nedokáží a řeknou faraonovi, že toto je prst boží. Faraonovo srdce je ale zatvrzelé.

6. alija (8:19–9:17)

4. rána: Celý Egypt (kromě Gošenu, kde sídlí Jisra'el) zasáhnou divá zvířata. Faraon nabízí Mošemu nejprve možnost, aby Jisra'el obětoval Bohu někde v Egyptě, což ale Moše odmítá. Faraon tady souhlasí, aby Jisra'el odešel na tři dny do pouště. Moše faraona ještě varuje, aby nezrušil svůj slib jako v předchozích případech, a poté u Boha vyprosí, aby divoká zvířata Egypt opustila. Faraon ale svůj slib opět nedodrží.

5. rána: Bůh sešle mor na egyptská stáda, ale stáda Jisra'ele zůstanou netknutá.

6. rána: Moše před faraonem vyhodí hrst sazí z pece a to způsobí, že se lidem a zvířatům po celém Egyptě objeví na těle hnisající vředy.

Proč Moše odmítá nabídku, aby Jisra'el oslavil slavnost Bohu v Egyptě?

7. alija (9:18–9:35)

7. rána: Bůh sesílá na Egypt ohnivě krupobití, které se vyhne pouze Gošenu. Faraon znovu žádá Mošeho a Aharona, aby krupobití zastavili, a uznává svůj hřích. Moše krupobití odvrátí, ale faraon svůj slib opět nedodrží a Jisra'el nepropustí.

Haftara (Jechezkel 28:25–29:21)

Prorok hovoří o Egyptu a pádu egyptské říše, neboť Jisra'el se spoléhal na Egypt jako na spojence proti Babylóňanům a Egypt své slovo nedodržel. Egypt se nakonec stane kořistí babylonského krále Navuchadnečara.

U konce s dechem

Když Moše poprvé přednese faraonovi požadavky na propuštění lidu, setká se nejen s odmítnutím, ale faraon rovněž jako chytrý diktátor promptně uplatní taktiku kolektivního trestu. Všem bez rozdílu dá práci navíc. Navíc je faraon mazaný: nejde k hebrejským otrokům osobně, ani je nehodlá osobně bít (ještě by se umazal), místo toho vyšle své sluhy, aby na tuto špinavou práci zaúkolovali dozorce z řad Hebrejců.

Ano, již ve starém Egyptě fungovala taková Ghettowache. Jestli je něco na útlaku jakékoli skupiny skutečně zvrácené a dokáže to efektivně ochromit jakýkoliv odpor proti tyranii, je to rozdělení této utiskované společnosti na ty, kteří žijí na absolutním dně, a ty, kteří se mají o trochu lépe, případně podporovat jednu mírně privilegovanou vrstvu, aby šikanovala tu neprivilegovanou. Zkrátka další z mnoha podob zásady „rozděl a panuj“. Tato kombinace rozštěpení společnosti a její neschopnosti se sjednotit a efektivně čelit tyranovi vede k tomu, že se utiskovaní neobrátní proti vzdálenému faraonovi, ale proti těm, kdo jsou „na ráně“ – Mošemu a Aharonovi. Z vykupitele a zachránce se rázem stává troublemaker, který svým působením narušil o té doby bezproblémový život v pohodlí otroctví. Ano, pohodlí, neboť otrok, třebaže může trpět materiálním nedostatkem, si nemusí lámat hlavu s životem a ideály. Vše má nalajnováno a vše za něj rozhoduje někdo jiný – a to je nesmírně pohodlné. Proto se také totalitní režimy drží u moci tak dlouho. Dokud má člověk alespoň něco k snědku, nebouří se.

Moše sám v tu chvíli o smysluplnosti svého konání pochybuje – tohle nečekal. Z jeho pohledu je naprosto jasná a smysl dávající, že lidé by se měli hněvat na skutečného viníka jejich utrpení: na faraona. To on je zotročil, to on na ně uvalil těžkou dřinu a to on jim k této dřině ještě přidal. Místo toho se faraon ušklibne a řekne: „Poděkujte těm dvěma vypečeným bráškům, to kvůli nim máte práci navíc.“ A lid tuto demagogii faraonovi spolkně i s navijá-

kem. Bůh Mošeho ujistí, že vše, co mu sdělil na Chorevu, stále platí. Ale když Moše toto ujištění předává Jisra'eli, nikdo ho neposlouchá. *Kocer ruach u-me-avoda kaša*, Jisra'el je už unaven malomyslností a těžkou dřinou. Národ je u konce s dechem, je zlomený, frustrovaný a apatický. Moše se obrací k Bohu a říká: „Pokud mě neposlouchají ani moji vlastní lidé, jak by mě mohl vyslechnout někdo tak mocný, jako faraon?“ Nejen Jisra'el, i Moše vykazuje nyní známky malomyslnosti. Zotročení a tyranie si na každé společnosti vybírá svou daň v podobě toho, že lidé nejsou schopni uvažovat jasně. Jsou zcela zaměstnaní a pohlčeni každodenním strachováním se o svou existenci a vzpoura proti pánům nepřichází v úvahu. Pán, v tomto případě faraon, je pro utlačované jakási nedosažitelná entita, božská mocnost. Vždyť faraoni o sobě tvrdili, že jsou potomky bohů.

Říká se, že faraoni dbali na svou božskou pověst dokonce tak moc, že si dopřávali malé i velké potřeby pouze brzy ráno, aby je pak během dne nikdo neviděl a neprasklo na ně náhodou, že jsou to taky jenom lidé, kteří i na onu místnost chodí pěšky. Proto se chodil faraon každé ráno koupat do Nilu, kde si během koupele také ulevil. Jeho posedlost dokázat svému okolí, že je víc než ostatní, byla také jeho největší slabina – ač se svým otrokům zdál být nedotknutelným božstvem, ve své povýšenosti byl ve skutečnosti mnohem svázanější než jeho služebníci. Moše a Aharon této slabiny využili a první rána překvapila faraona v jedné z jeho choulostivých situací. Od té chvíle již faraon přestává být pro své poddané nedotknutelným. A ačkoli na sobě v první chvíli nedává nic znát, minimálně všichni ostatní Egypťané tuší, že jsou svědky něčeho výjimečného – prvního sražení aureoly jejich mocného vladaře. Ten, kdo je tu u konce s dechem, je ve skutečnosti faraon. Zdravá společnost, kterou netíží *kocer ruach*, je taková, která nedopustí, aby si jedna její vrstva osobovala postavení, privilegia a image, která jí nepřísluší. *Kocer ruach* se pak může projevat různými způsoby – například

apatii, rezignací, neúčasti ve volbách. Druhá věc se týká osobního života nás všech. Naše společnost je podobně jako faraon velmi orientovaná na to jak kdo působí navenek. Nejen od veřejných činitelů a hvězd showbiznysu, ale dokonce i od běžných občanů se očekává, že budou jak ze žurnálu a tak o sobě na sociálních sítích šíříme obraz šťastných, spokojených a úspěšných lidí, obraz, který chceme, aby byl pravdivý, ale o kterém my sami víme, že někdy má k té pravdě trochu dál, než se snažíme ukázat. A udržet náš obraz takový, jaký bychom chtěli, aby byl, z toho by se člověk někdy i zadýchal. Jen jedna věc je horší, než být otrokem jiného člověka – být otrokem sebe samotného.

Dokážete trumfnout faraonovy čaroděje?

Faraonovi mágové se snažili dokázat svému vládci, že divy, které Moše a Aharon na Egypt přivolávají, nejsou ničím, co by oni a egyptští bohové nedokázali. Tento optimismus je přešel docela rychle a po třetí ráně to vzdali.

Dokážete proměnit vodu v krev? Přivolat záby? Nebo vši? (Dobře, ty raději ne.) Celou řadu tipů na to, jak zpřítomnit deset ran (i když v dnešní paraše jich je jenom sedm) najdete v sešitě k Pesachu v krabici. Tady se nám akorát tak nějak zpřeházely. Zvládnete určit hebrejské názvy ran, spojit je s příslušnými obrázky a vysvětlit, co která rána znamená? Náповědu na pořadí najdete třeba v Hagadě: *Decach adaš be-achav*.

אַרְבָּה שְׁחִין דָּבָר
מַפֵּת בְּכוֹרוֹת דָּם בְּרָד
צְפַרְדֵּי כְּנִים חֲשָׁף עָרוֹב